

**„ALEXANDRU IOAN CUZA” UNIVERSITY OF IAȘI
FACULTY OF LETTERS
DOCTORAL SCHOOL OF PHILOLOGICAL STUDIES**

ABSTRACT OF THE DOCTORAL THESIS

Evangeliiarul de la Războieni.
**TEXT EDDITION, PHILOLOGICAL AND LINGUISTIC
STUDY**

**SCIENTIFIC COORDINATOR:
PROF. UNIV. DR. ALEXANDRU GAFTON**

**DOCTORAL STUDENT:
ANTIP ANCA MIHAELA**

Iași, 2014

Table of contents:

1. Structure of the thesis
2. Motivation and the importance of research
3. Scientific research methodology
4. Synthesis of chapters included in this thesis
5. Bibliography

Key-words: Gospel, date, location, copyist, lineage, graphematic stock, vocalism, consonantism, palatalization, derivation, composition, changing the grammatical value, stratigraphic analysis.

1. Structure of the thesis

Table of contents

Abstract

Chapter I

Philological Study

I.1.1. Introduction

I.1.2. Tetraevanghel vs. Evangheliar

I.1.3. Dating the text

I.1.4. The description of manuscript

I.1.5. Reviews on text

I.1.6. The copyist

I.1.7. The date of the text

I.1.8. Location

I.1.9. Lineage

I.1.10. Circulation

I.1.11. The issues of original translation

I.1.12. Placing the text in Romanian language and Romanian cultural history

Chapter II

Linguistic study

II.1. The script

II.1.1. The graphematic inventory and interpretation of problems. The values of letters in *Evangheliarul de la Războieni*.

II.1.2. Special graphematics phenomena

II.1.2.1. Abbreviations

II.1.2.2. Overwriting

II.1.2.3. Ligatures

II.1.2.4. Numbers

II.1.2.5. Diacritical marks

Conclusions

II.2. Phonetics

II.2.1. The accent

II.2.2. The vocalism

II.2.2.1. The vowels

II.2.2.2. The diphthongs

II.2.2.3. The Triphthong

II.2.3. Consonantism

II.2.3.1. The palatalization

II.2.3.2. The affrication

II.2.3.3. The velarization

II.2.3.4. Other phenomena in the consonantism

II.2.3.5. Metathesis

Conclusions

II.3. Morphology

II.3.1. The noun

II.3.1.1. Disclaimer of nouns

II.3.1.2. Genre

II.3.1.3. Number

II.3.1.4. Case

II.3.2. The article

II.3.3. The adjective

II.3.4. The pronoun

II.3.5. The numeral

II.3.5.1. The cardinal numbers

II.3.5.2. The ordinal numbers

II.3.6. The verb

II.3.6.1. Conjugation

II.3.6.2. Voice

II.3.6.3. Iotacizarea

II.3.6.4. Tense and mood

II.3.7. The adverb

II.3.8. The preposition

II.3.9. The conjunction

II.3.10. The interjection

Conclusions

II.4. Syntax

II.4.1. Syntax of the sentence

II.4.1.1. The subject

II.4.1.2. The predicate

II.4.1.3. The additional predicate

II.4.1.4. The attribute

II.4.1.5. The direct object

II.4.1.6. The indirect object

II.4.1.7. The agent object

II.4.1.8. The time object

II.4.1.9. The manner object

II.4.1.10. The place object

II.4.1.11. The cause object

II.4.1.12. The purpose object

II.4.1.13. The instrument object

II.4.1.14. The sociative object

II.4.1.15. The relation object

II.4.1.16. The oppositional object

II.4.1.17. The sociative object

II.4.1.18. The exception object

II.4.2. Syntax of the sentence

II.4.2.1. The coordination

- II.4.2.1.1. Copulative sentences
- II.4.2.1.2. Disjunctive sentences
- II.4.2.1.3. Adversative sentences
- II.4.2.1.4. Concluding sentences
- II.4.2.2. Subordination
  - II.4.2.2.1. The subjective clause
  - II.4.2.2.2. The predicate clause
  - II.4.2.2.3. The direct object clause
  - II.4.2.2.4. The indirect object clause
  - II.4.2.2.5. The place object clause
  - II.4.2.2.6. The time object clause
  - II.4.2.2.7. The attributive clause
  - II.4.2.2.8. The manner object clause
  - II.4.2.2.9. The consecutive object clause
  - II.4.2.2.10. The cause object clause
  - II.4.2.2.11. The purpose object clause
  - II.4.2.2.12. The sociative object clause
  - II.4.2.2.13. The exception object clause
  - II.4.2.2.14. The conditional object clause
  - II.4.2.2.15. The concessive object clause
- Conclusions

II.5. Vocabulary

II.5.1. Word formation

II.5.1.1. Derivation

II.5.1.1.1. Prefixes derivation

II.5.1.1.2. Suffixes derivation

II.5.1.2. Composition

II.5.1.3. Changing of the grammatical value

II.5.2. Onomastics

II.5.2.1. Anthroponyms

II.5.2.2. Teonimia
II.5.2.3. Toponymy
II.5.2.3.1. Ethnonyms
II.5.2.3.2. Horonimele
II.5.2.3.3. Oiconims
II.5.2.3.4. Hydronyms
II.5.3. Stratigraphic study of vocabulary
II.5.3.1. Elements of Latin origin
II.5.3.2. Elements of Slave origin
II.5.3.3. Elements of Hungarian origin
II.5.3.4. Elements of Greek origin
II.5.3.5. Elements of Turkish origin
II.5.3.6. Elements of unknown origin
II.5.4. Linguistic calculations
II.5.5. Words with different meanings the current ones
II.5.6. Sinonimy
Conclusions

FINAL CONCLUSIONS

Selective Bibliography

Text edition

Notes on the edition

Evangheliarului de la Războieni text

Facsimiles

2. Motivation and the importance of research:

The pragmatism and objectivity of the option for chosen theme consist of its intention to exploit the novelty of this text; the manuscript had an important impact in society and it stood among the era practices. This text was dated to the seventeenth century and, along with other ecclesiastical texts from this period, represents a significant step forward in Romanian culture. It can be a valuable source material for future research on the history of language.

This paper first aim is editing a Romanian manuscript from the seventeenth century, *Evangheliarul de la Războieni*, which is recorded below the Academy Library ms. 296 B.A.R.; another aims are to identify specific linguistic features of the text and to determine its influence on the local norm.

3. Scientific research methodology

Taking into consideration the methodological background to the development of this paper, I applied and blended the whole theoretical and empirical methods that allow an in-depth investigation of the text. The methods used are: Semasiology-in studying the meanings of words and evolution of these meanings; historical - to determine the historical context in which the church used the text of the manuscript; chronological - used for analysis and presentation of consecutiveness significant historical events and facts on the manuscript, both in space and time; Analytical - as a scientific method that involves studying phonetic phenomena with particular characteristics; Comparative - is the scientific method which assesses and compares phenomena such as facts, concepts and activities; systemic - which involves a set of processes such as: Identification; classification; synthesis (grouping) and coding, being the scientific method that works with homogeneous and interconnected phenomena that are grouped by placing them under the common attributes in a certain order; synchronistic - when studying in parallel: manuscripts we encounter identical geopolitical spaces and special spiritual; deduction - which involves the study of deduction of the particular from the general; and induction - in which the results of research based on the facts of the particular language are developed in general theoretical concepts.

Among the principles discussed there can be found the transcription interpretative principle that establishes equivalence between the signs in Cyrillic and Latin characters. This principle requires interpretation of Letters depending on the age of the text, its place of origin, graphic tradition and graphic peculiarities of the scribe. The text is subjected to the process of adapting to the

current spelling rules, but taking into account the peculiarities of dialect.

4. Synthesis of chapters included in this thesis

The work consists of two volumes:

The first volume contains two chapters: the philological study and the linguistic study.

The first chapter approached issues related to the cultural context, the location of the text, the dating of the text.

While dealing with location, we noted that the language of the text reveals the predominance of the elements from the Nordic Daco-Romanian dialect. Linguistic peculiarities of the northern area are:

- 1) Conversion of *ă* to *i* in: “*Și spre numele Lui limbile vor nedejdui*” (f. 18^v), “*ceia ce nedejduesc spre bunătate*” (f. 68^r), “*și nedejduia să vadză vreun sămn oarecarele*” (f. 120^v); *nădcejde* is recorded only once in “*pune voiu nădeajdea Mea spre Îns*” (f. 18^v);
- 2) The palatalization of *f* to *her* and *hi*: “*și-l lega pre îns ce legături de her*” (f. 99^v); “*hi-va și-i va fi lui*” (f. 70^r);
- 3) The harsh uttering of *b* in: “*și faceți bine celora ce nu vă iubăsc pre voi*” (f. 94^r);
- 4) The harsh uttering of consonants *s* and *dz* in: “*Și deaca vădzură năroadele, să mirară și proslăviră pre Dumnedzău*” (f. 12^r); “*Dascăle, vedzi, smochinul cela ce-l blăstemaș, au săcat.*” (f. 70^r);
- 5) Etymological *î* is preserved in *împle*, *îmblă*: “*că nu îmblă pre o urmă cu noi*” (f. 102^r), “*Și fu îmblînd el însuși*” (f. 104^r), “*ca să împle toate scripturile*” (f. 117^v), “*ca se cade să se împle toate scripturile întru Legea lui Moise*” (f. 123^r);
- 6) Etymological forms of *cîne*, *pîne*, *mîne* are preserved: “*Că iat, gonesc dracii și voiu face tămăduire, astădzi și mîne, și a treia dzi voiu săvărși.*” (f. 111^v); “*Și fu dac întră El în casa oarecăruia unui boiarin fariseu într-o sîmbătă, să mînînce pîne*” (f. 111^v); “*Nu dareți svinta a cînilor, nici vărsareți mărgăritarul vostru naintea porcilor*” (f. 9^r).

In the second chapter are treated particularities graphic, phonetic, morphological, syntactic lexical and textual particularities of the text.

The script

While examining the graphical structure of the text we noticed that the Cyrillic alphabet used in the text took most of Cyrillic Letters (even if sometimes gave specific values), and also others like *f* and *u* of Greek origin usually used to record group sounds. Also, we find that was dropped the use of signs which functionality were not supported by the Romanian language phonetism, their presence is therefore unnecessary. Depending on the graphematic inventory of the text we can realize the level of training of the scribe. In this case the inventory of letters is small, aren't used all letters. As a general observation we find that the abbreviation method is combined with overwriting, finding that they are subject to frequent phenomenon shortening vowels and consonants which are particularly overwritten. Punctuations used in the text are reduced to some and do not correspond with actual literary norm.

Phonetics

The main characteristics of the text consist of phonetic particularities that are specific to Nordic area and the preservation of archaic structures throughout the Daco-Romanian territory. Among the specific vocalism features we can highlight the transformation of Latin *e* followed by *n*, *m* + vowel, consonant, to *ă* in *mînule*, *pîne*, *cînilor*. Also we should emphasize that etymological *î* was stored in the north area *îmblu*, *întra* and *împle*, and etymological *o* is kept in *oltar*. Another feature of the northern area is the final notation of *u* in the following adverbs, *cîndu*, *cumu* and *amu*, but also the transformation of the diphthong *ea* in *a* in words such as *sara* and *nădușală*. An archaic phenomenon present in the text is keeping the unstressed *e* in *atunce*. Specific in the text is the diphthongization trend by splitting vowels (accented and unaccented): *a* > *iia*, *ă* > *iă*, *o* > *uo*.

The relevant particularities of consonantism are the presence of *dz* in both Latin and in the domestic areas, while *g* ↓ is kept in *gioc*, *giudecată*, *giumătate* and *a giura*. The velarization of the labio-dental deaf *f* is illustrated in *fameni* < lat. (*homo*) *fēmīnus*, while the velarization of *dz* is shown only if the noun *Dumnezău* < lat. *dom(i)ne deus*. It is noticed the existence of consonant groups *sv-*, *sŭv-*, *skv-* in *svat* < sl. *sŭvětŭ*, *a sfinți* < sl. *sventiti*, *svînt* < sl. *sventŭ*, *sveașnic* < sl. *švestinikŭ*, *sfîrșit* < sl. *sŭvŭrșiti* and several phonetic accidents that contribute to the individualization of the text:

prosthetic vowel *a scrișca, vîrtos, a vărsa, a săvîrși, jertfă, scîrbă* and total dissimilation or hapologia in *nemăruî*.

All these phonetic features individualise the text, giving it a special place in the tradition of texts from the first half of the eighteenth century.

Morphology

The morphological plan records specific text characteristics entered in the north area of the Daco-Romanian dialect. In this section the differences do not relate to the presence or absence of morphological categories, but generally are limited to morphemes regarding grouping and classification of language units. Some parts of speech such as adjective, numeral and article are characterized by a high degree of stability, while the adverb record innovative creations.

The declination of the noun shows oscillations when it comes to the following nouns: *ușă, cenușă*, which occur in the IIIrd declination, there being a constant oscillation between the IIIrd declination, which included these nouns in *ș-, j-* in primitive Romanian and the first declination, after hardening them in different *ușe*: “*veți începe a sta afar și a bate în ușe*” (f. 110^r), “*Iar cela ce intră pre ușe păstor iast oilor.*” (f. 141^v), “*Că eu sînt ușia oilor.*” (f. 141^v), *cenușe*: “*ară fi în drăștine și în cenușe*” (f. 103^r), and the feminine form *răsărit* “*întru răsărita soarelui*” (f. 79^v), “*ne cerceta pre noi răsăritul cela de sus*”. Some neutral nouns keep their desinence in-*ure-ure*: *duhurele, gîndurele, graiurele, țarmure*. The noun *mînă* has its plural form attested in its etymological *mînule*, and the noun *turmă* < *lat. turma* presents the genitive-dative, singular desinence-*eei*: “*Că va vătăma Păstorul și se vor rășchiră oile turmeei*”. Feminine nouns that have plural in *-i* in the genitive-dative desinence take *-iei*: *mărturiei, împărăției, viei, năsălniciei*.

Compared with other parts of speech, verb provides a large number of phenomena that can contribute to the characterization of text language, and of these we notice most of all the category conjugation. The verb *a ținea* < *lat. tenēre* keeps its etymological IInd conjugation and the verbs *a gata* and *a umbra* present in the analyzed text paradigm are verbs in the first conjugation. The verb *a posti* occurs in the reflective voice “*Iară tu, cîndu te postești, unge capul tău și fața ta spală*” (f. 8^r), “*Pentru ce noi și fariseii ne postim mult, iar ucenicii Tăi nu se postesc?*” (f. 12^r), while the

verb *a odihni*, in some cases, is used in the active voice in the detriment of the passive: *Și de va fi acolea fiiul pazei, odihni-va spre îs, pazea voastră.*" (f. 103^v). Conditional-optative auxiliary are present in third person singular and plural forms in their etymological forms as examples: "*se ară ținea de unul iară de celalalt va înceape a nu nici gândi*" (f. 9^v), "*de demult ară fie în drîștine și în cenușe pocăindu-se*" (f. 16^r). Intensive construction formed with the present indicative and other tenses and moods follows the pattern verb + noun: "*Și deaca vădzură steaoa, se bucurară cu bucurie mare foarte.*" (f. 3^v), "*Nu giudecareți în fățarie, ce giudecați giudeț drept.*" (f. 136^v), "*și le dzis lor de grăi*" (f. 14^v), "*cu moarte ca să moar*" (f. 23^r).

Syntax

The examination of syntactic features of the text reveals that it differs from the standard literary language not because of its character but by its quality of popular elements or acts of spoken language. Compared to the other sections of the text language, the syntax shows uniformity and differs less than current literary language. However, it highlights some old language-specific features. In conjunct forms of syntax we mention the personal pronoun when determines verbs in the future perfect tense with its auxiliary it is placed between the verb and auxiliary: "*și oarece vor cere fi-le-va lor de la Părintele Mieu*" (f. 28^v); "*Datu-Mi-au toată putiarea și în cer și pre pământ*" (f. 48^r); "*Aduceți-mi-l pre Îns încoace.*" (f. 26^r). Another notable trend is the replacement of the infinitive by connective and coexistence of the two equivalent construction, construction infinitive is commonly used after the auxiliary *a avea*: "*nu veți avea a vedea*" (f. 19^r); "*nu veți avea a nțelege*" (f. 19^r); "*nici va mai avea a fi*" (f. 38^r); "*nu va avea a întra într-nsă*" (f. 68^v). The indirect complement expression is observed in the accusative with the preposition dative *la* where literary language uses the dative "*cu-ndrăzdire de strîg la Împăratul, de cerșu*" (f. 61^v); "*Că vă vor da pre voi la săbor*" (f. 73^r); "*Și era de mărturisiia la săboarele Galileiului 2. la săboarale Jidovești.*" (f. 91^v), and circumstantial complement of time is expressed by the accusative noun preceded by a preposition: "*Că mai iușor va fi țărăi Sodomului și a Gomurului la dzioa de giudeț*" (f. 14^r); "*Tirului și Sidonului mai iușor le va fi la dzioa de giudeț*" (f. 16^r); "*Ce iast tocimala voastră ca să*

vă slobodz voao câte pre unul la Paști." (f. 154^v), while the attribute of a noun (or pronominal) accusative value of partitive genitive is built with the preposition *dintru*.

An innovation of the eighteenth century is the formation of nominal predicate copulative verbs *a se face*, *a se chema*: "*Că fiecine cela ce se face pre sine împărat protiveaște se lui Chesar*" (f. 155^v), "*și sînt fameni ce se fac înșiș fameni pentru Împărăția cerului*" (f. 29^v), "*și se feace arbure mare*" (f. 110^v), "*Ceiia ce se cheamă stearpă.*" (f. 83^v), "*ce se cheamă îndoit cu firea*" (f. 143^v), "*și ieșiră la locul ce se cheamă de Margini 2. ce-s cheamă locul Țăstului, ce-s cheamă jidoveaște Golgota*" (f. 155^v).

At the level of sentence is highlighted the tendency of replacement of *de+indicative* complements with the conjunctivitis which is more common than in the previous period as a result of the replacement of the infinitive complement directly through a connective nucleus of a direct *deade-se și mie de îmblaiu*" (f. 81^r); "*Și-L rug pre Îs tot nărodul din laturea Gadarinului să să duc de la dînși*" (f. 99^r); "*să cade ca să să împlă de Mene*" (f. 99^r). Predicative sentences with *de+indicative* used in place of a name or predicative infinitive instead of a conjunctive predicate verb are common in text: "*Mîncarea*" *era de-i învăța pre înși*" (f. 10^r); "*era de avea strnîsoare multă. 2. că era de avea avuție multă*" (f. 29^r); "*era de mărturisiea la săboarele lor*" (f. 54^r); "*era de ședea cu slugile*" (f. 76^r); "*era de aștepta*" (f. 78^r); "*era de făcea*" (f. 82^r); "*era de le mîhînia*" (f. 82^r); "*era de le arăta*" (f. 82^r). Circumstantial purpose registers a situation somewhat different from the previous century when the introductory element *să* recorded a low frequency in the text: "*De ca la u tîlhar ați ieșit, cu arme și dar de să Mă prindeți*" (f. 44^v), and concessions circumstantial sentence appears only one time in the text, being introduced by *deși*: "*Iar cela ce au, deși nu fac*" (f. 95^r).

Vocabulary

Lexical material recorded in the Gospel of Războieni include unknown or little known words, and words whose meaning or form differs from the current language. The terms have been grouped according to their origin, the elements of Latin, Slavic, Greek, and Hungarian. Vertically examining the lexicon taking into consideration the origin of various lexical items and their chronological sequence highlights the fact that the language of the text retains many elements

22), dar și î: **спржѡпъ**= *strîmtă* (f. 10^v, r. 10), **пржѡsvл**= *prîndzul* (f. 34^r, r. 14), **плжѡсе**= *plînse* (f. 44^r, r. 24). The use of ж in contexts where usually was used ѡ to highlight a regional phonetic phenomenon: **ачѣж**= *aceă* (f. 5^r, r. 25).

The letter ^{TM} has the value *e*: **кѣѡ**= *cheia* (f. 25^v, r. 1), **виѡпѣрѣле**= *vistearle* (f. 3^v, r. 7), dar și *ea*: **ѣѣѣ**= *feace* (f. 77^v, r. 18), **дѣдѣрж**= *deaderă* (f. 77^v, r. 13), **пѣнѣи**= *peanegi* (f. 40^v, r. 7), **назаринѣнѣ**= *nazarinean* (f. 3^v, r. 17), **пѣвѣѡѡ**= *pleavila* (f. 20^v, r. 14), **рѣспвндѣ**= *răspundea* (f. 77^v, r. 5), **врѣ**= *vrea* (f. 77^v, r. 11).

The letter ^{TM} has the value *e î*: **ѡнѣрѡи**= *îngerii* (f. 5^v, r. 23), **ѡнаинпѣ**= *înaintea* (f. 15^r, r. 19), **ѡмвѡж**= *îmblă* (f. 16^v, r. 16), **ѡи**= *îi* (f. 16^v, r. 20), *în*: **ѡвѣѡѡ**= *învăța* (f. 5^v, r. 23), **ѡпѣѡ**= *întîiu* (f. 13^v, r. 15) și *îm*: **ѡпѣржѡѡѡ**= *împărăția* (f. 5^v, r. 17), **ѡпѣрѡп**= *împărat* (f. 28^v, r. 19).

The existing text abbreviations we tacitly completed and the overwritten letters were lowered into place without being marked specifically. Cyrillic figures were replaced with Arabic. Special characters such as spirits, accents, ieric were not marked in the transcript. The manuscript punctuation which was precariously represented in text has been replaced with punctuation in place. Omissions found were marked by <>. Slavic bilingual passages of text were reproduced in the edition marked by [...].

Footnotes from both sides were noted with Arabic numerals on the left of the page. Footnotes have reported errors of transcription, corrections or amendments from the scribe, unusual scripts that may give rise to several interpretations.

Through scientific research conducted was intended to draw attention to the value of this text and its importance for future research in the history of the language.

5. References

SELECTED REFERENCES

Text editions:

- *Codex Sturdzanus*, ediție de text de Gheorghe Chivu, Editura Academiei Române, București, 1993.

- *Biblia 1688*, ediție întocmită de V. Arvinte, I. Caproșu, Al. Gafton, Laura Manea, N.A.Ursu, Iași, vol. I, 2001, vol. II, 2002.
- *Psaltirea Scheiană comparată cu celelalte Psaltiri din sec. XVI și VII traduse din slovenește*, ediție critică de I.-A. Candrea, București, 1916.
- *Codicele Bratul*, ediție de text de Al. Gafton, Editura Universității “Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2003.

Periodical publications:

- “Anuarul de lingvistică și istorie literară”, Iași, 1966 ș.u.
- “Analele Științifice ale Universității « Alexandru Ioan Cuza » din Iași”, secția III, 1957 ș.u.
- “Buletinul Institutului de Filologie Română « Alexandru Philippide »”, Iași 1934-1945.

Dictionaries:

***, *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, ediția a doua revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică “Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2012.

***, *Dicționarul elementelor române din documentele slavo-române*, elaborat de un colectiv condus de Gh. Bolocan, Editura Academiei, București, 1981.

***, *Dicționarul etimologic al limbii române*, elaborat de Alexandru Ciorănescu, Editura Saeculum I.O., București, 2005.

***, *Dicționarul limbii românești*, de August Scriban, Editura Institutul de Arte Grafice “Presa Buna”, Iași, 1939.

ANON. CAR. = ***, *Anonimus Caransebensiensis. Dictionarium valachico-latinum* [aprox. 1650]. Publicat de Gr. Crețu în “Tinerimea română”, serie nouă, Tipografia Corpului Didactic, vol. I, fasc. III, p. 326-380.

CADE = I.-A. Candrea, Gh. Adamescu, *Dicționar enciclopedic ilustrat “Cartea Românească”*, București, 1931.

CANDREA-DENSUSIANU = I.-A. Candrea, Ov. Densusianu, *Dicționarul etimologic al limbii române. Elementele latine*, Editura Librăria Socec, București, 1914.

CIORANESCU = Alejandro Cioranescu, *Diccionario Etimológica Rumano*, La Laguna, 1958 [ed. rom.: Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române*. Ediție îngrijită de Tudora Șandru Mehedinți și Magdalena Popescu Marin, Saeculum, București, 2001].

DA = *Dicționarul limbii române*, tomul I, partea I, A-B, București, 1913; tomul I, partea II-a, C, București, 1940; tomul I, partea III-a, D-De, București, 1949; tomul II, partea I, F-I, București, 1934; tomul II, partea II-a, J-Lacustru, București, 1937, *Ladă-Lepăda*, București, 1940, *Lepăda-Lojniță*, București, 1940.

DBR = Gh. Bolocan, *Dicționar bulgar-român*, Editura Științifică, București, 1972.

DEXI = Eugenia Dima (coord), *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*, Arc/ Gunivas, Chișinău, 2007.

DICT. N. T. = Ioan Mircea, *Dicționar al Noului Testament*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1984.

DÎR = Chivu, Gh./ Buză, Emanuela/ Roman-Moraru, Alexandra, *Dicționarul împrumuturilor romanice în limba română veche (1421-1760)*, Editura Științifică, București, 1987.

DLR = *Dicționarul limbii române* (Serie nouă), București, 1965 și urm. (au apărut tomurile corespunzătoare literelor M, N, O, P, R, S, Ș, T, U, V, X, Y, Z).

DLRLV = Mariana Costinescu, Magdalena Georgescu, Florentina Zgraon, *Dicționarul limbii române literare vechi (1640-1780). Termeni regionali*. Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987.

DNFR = Iorgu Iordan, *Dicționar al numelor de familie românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.

DOOM = *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM)*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Academiei Române, București, 2005.

DOR = N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, Editura Academiei, București, 1963.

DRV = G. Mihăilă, *Dicționar al limbii române vechi (sfârșitul sec. X — Începutul sec. XVI)*, Editura Enciclopedică, București, 1984.

NDURL = Ioan Oprea/ Carmen Gabriela Pamfil/ Rodica Rdu/ Victoria Zăstroiu, *Noul dicționar universal al limbii române*, Litera Internațional, București-Chișinău, 2006.

Theoretical and applied researches:

Arvinte, Vasile, *Raporturi lingvistice româno-germane. Contribuții etimologice*, Egal, Bacău, 2002.

Arvinte, Vasile, *Studii de istorie a limbii române*, Editura Universității, Iași, 2006.

Avram, Andrei, 1990. *Nazalitatea și rotacismul în limba română*, Editura Academiei Române, București.

Barborică, Elena/ Onu, Liviu/ Teodorescu, Mirela, *Introducere în filologia română. Orientări în tehnica cercetării științifice*, Editura Științifică, București, 1972.

Bălan, I., *Limba cărților bisericești. Studiu istoric și liturgic*, Tipografia Seminarului Teologic Greco-Catolic Blaj, Blaj, 1914.

Bărbulescu, Mihai Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint, București, 2008.

Bărbulescu, Ilie, *Individualitatea limbii române și elementele slave vechi*, Editura Casei Școalelor, București, 1929.

Bogdan, Ioan, *Scrieri alese*. Cu o prefață de Emil Petrovici, ediție îngrijită, studiu introductiv și note de G. Mihăilă, Editura Academiei, București, 1968.

- Bulgăr, Gh., *Problemele limbii literare în concepția scriitorilor români*. Antologie, studiu introductiv, comentarii, glosar, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1966.
- Bulgăr, Gh., *Filologie și istorie*, Editura Eminescu, București, 1988.
- Cîndea, Virgil, *Rațiunea dominantă. Contribuții la istoria umanismului românesc*, Dacia, Cluj-Napoca, 1979.
- Caragiu-Marioțeanu, Matilda/ Giosu Ștefan/ Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana/ Todoran, Romulus, *Dialectologie română*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977.
- Cartoian, Nicolae, *Istoria literaturii române vechi*. Postfață și Bibliografii finale de Dan Simonescu, Prefață de Dan Zamfirescu, Editura Minerva, București [ed. I: 1940], 1980.
- Cazacu, Boris, *Studii de limbă literară. Probleme actuale ale cercetării ei*, București, 1960.
- Chivu, Gh., *Limba română de la primele texte pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Variantele stilistice*, Univers Enciclopedic, București, 2000.
- Chivu, Gh., *De la litera la spiritul textului. Mărturia unui Evangheliar manuscris*, în *Lucrările Conferinței Naționale „Text și discurs religios”*, Ediția a II-a, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2010, p. 41-48.
- Ciobanu, Ștefan, *Începuturile scrisului în limba română*, Imprimeria Nationala, București. 1941.
- Ciobanu, Ștefan, *Istoria literaturii române vechi*, Editura Eminescu, București [ed. I: 1947], 1989.
- Costinescu, Mariana, *Normele limbii literare în gramaticile românești*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979.
- Coteanu, Ion, *Româna literară și problemele ei principale*, Editura Științifică, București, 1961.
- Coteanu, Ion, *Structura și evoluția limbii române (De la origini pînă la 1860)*, Editura Academiei Republicii socialiste România, București, 1981.
- Damian, B., *Compendiu al paleografiei româno-slave*, vol. II, Centrul de multiplicare al Universitatii Bucuresti, București, 1969.
- Demény, Lajos/ Demény A. Lidia, *Carte, Tipar și societate la români în secolul al XVI-lea*, Kriterion, București, 1986.
- Densusianu, Ovid, *Istoria limbii române*, Ediție îngrijită și traducere în limba română de J. Byck, vol. I, *Originile*, vol. II, *Secolul al XVI-lea*, Editura Științifică, București, 1961.
- Densusianu, Ovid, *Histoire de la langue roumaine*, tome II, Librairie Ernest Leroux, Paris, 1938.
- Densusianu, Ovid, *Limba română în secolul al XVII-lea*, în Ovid Densusianu, *Opere*, VII. Ediție critică și Comentarii de Valeriu Rusu, Editura Minerva, București, 1977.
- Densusianu, Ovid, *Literatura română modernă*, Editura Eminescu, București. 1985.
- Diaconescu, Paula, *Exprimarea complementului de agent în limba română*, în LR, VII, 1959, nr. 2, p. 3-17.
- Dimitrescu, Florica, *Contribuții la istoria limbii române vechi*, Editura Didactică și Pedagogică, București. 1973.

- Dimitrescu, Florica, Pamfil, Viorica, *Istoria limbii române*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978.
- Eremia, Anatol, *Reglementarea și ocrotirea onomasticii românești în Republica Moldova*, în *Revista Limba Română*, nr. 11-12, anul XXI, 2011.
- Florescu, Nicolae, *Istoriografia literaturii române vechi*. Vol. I, *Evoluția metodelor de cercetare*, Editura "Jurnalul literar", București, 1996.
- Frățilă, Vasile, *Etimologii. Istoria unor cuvinte*, în *Etymologica*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, București, 2000.
- Frâncu, Constantin, *Gramatica limbii române vechi (1521-1780)*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2009.
- Frâncu, Constantin, *Din istoria verbelor neregulate: perfectul sigmatic al verbelor a fi, a avea și a vrea*, în *LR*, XXVI, nr. 1, p. 56.
- Frâncu, Constantin, *Geneza limbii române și etnogeneza românilor*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 1999.
- Frâncu, Constantin, *Conjunctivul românesc și raporturile lui cu alte moduri și timpuri*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2001.
- Frâncu, Constantin, *Vechimea și răspândirea formelor să deie, să steie, să beie, să ieie în graiurile doacoromâne*, *SCL*, XXI, 1971, nr. 3, p. 261-276.
- Frâncu, Constantin, *Vechimea posesivelor scurtate*, în *LR*, XXVI, 1977, nr. 3, p. 233-237.
- Frâncu, Constantin, *Vechimea și difuzarea lexicală a unei inovații comune dialectelor limbii române: desinența -uri la pluralul femininelor*, *LR*, XXXI, 1982, p. 199-212;
- Frâncu, Constantin, *Vechimea și răspândirea formelor să deie, să steie, să beie, să ieie în graiurile dacoromâne*, *SCL*, XXI, 1971, nr. 3, p. 261-276;
- Frâncu, Constantin, *Vechimea și răspândirea numeralului articulat în construcții de tipul partea întâia*, *SCL*, XXXI, 1980, nr. 2, p. 213-216;
- Frâncu, Constantin, *Vechimea și răspândirea unei inovații morfologice: verbul a curge*, *LL*, III, 1981, p. 331-339;
- Frâncu, Constantin, *Din istoria demonstrativelor românești: formele (a)celeia(a), aceleiași, (a)celeilalte, (a)cestei(a)*, în *Studii de limbă literară și filologie*, vol. II, București, Editura Academiei, 1972, p. 34-38;
- Frâncu, Constantin, *Din istoria genului personal: genitiv-datiivul substantivelor în -că, -gă*, în *LR*, XXIII, 1974, nr. 4, p. 413-417;
- Frâncu, Constantin, *Din istoria numeralului românesc: vechimea formelor paisprezece, șaisprezece, șaiszeci*, în *LR*, XXVII, 1978, nr. 6, p. 599-606;
- Gafton, Alexandru, *Evoluția limbii române prin traduceri biblice din secolul al XVI-lea*, Editura Universității, Iași, 2001.
- Gafton, Alexandru și Arvinte, Vasile, *Palia de la Orăștie*, Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2007.
- Gafton, Alexandru, *După Luther*, Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2005.

- Georgescu, Magdalena, *Contribuții la problema unificării limbii literare. Despre edițiile succesive ale Molitvenicului din secolul al XVIII-lea*, LR, XXIV, nr. 4, 323-331, 1975.
- Gheție, Ion, *Opera lingvistică a lui Ion Budai-Deleanu*, Editura Științifică, București, 1966.
- Gheție, Ion, *Societatea Academică Română și unificarea limbii române literare*, în LR, XV, nr. 5, p. 519—530, 1966.
- Gheție, Ion, *Contribuții la problema unificării limbii literare. Momentul 1750*, în LR, XX, nr. 2, p. 113—124, 1971.
- Gheție, Ion, *Biblia de la București și procesul de unificare a limbii române literare*, în SLLF, II, p. 53-66, 1972.
- Gheție, Ion, *Evoluția normelor literare în tipăriturile ardelenești de la sfârșitul secolului al XVII-lea*, în LR, XXII, nr. 5, p. 443—452, 1973.
- Gheție, Ion, *Începuturile scrisului în limba română. Contribuții filologice și lingvistice*, Editura Academiei, București, 1974.
- Gheție, Ion, *Rolul textelor coresiene în procesul de unificare a limbii române literare*, SLLF, III, p. 105-139, 1974.
- Gheție, Ion, *Baza dialectală a românei literare*, Editura Academiei Române, București, 1975.
- Gheție, Ion, *Istoria limbii române literare. Privire sintetică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978.
- Gheție, Ion, *Introducere în studiul limbii române literare*, Științifică și enciclopedică, București, 1982.
- Gheție, Ion, *Din nou despre "momentul 1750" în procesul de unificare a românei literare*, în LR, XXXVI, nr. 5, p. 399—407, 1987.
- Gheție, Ion, *Introducere în dialectologia istorică românească*, Editura Academiei Române, București, 1994.
- Gheție, Ion (coord), *Istoria limbii române literare. Epoca veche (1532-1780)*, Editura Academiei Române, București, 1997.
- Gheție, Ion, *Graiurile dacoromâne în secolele al XIII-lea — al XVI-lea (până la 1521)*, Editura Academiei Române, București, 2000.
- Gheție, Ion, Chivu, Gheorghe, *Contribuții la studiul limbii române literare. Secolul al XVIII-lea 1688-1780*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2000.
- Gheție, Ion/ Mareș, Alexandru, *Introducere în filologia românească*, Editura Enciclopedică Română, București, 1974.
- Gheție, Ion/. Mareș, Alexandru, *Graiurile dacoromâne în secolul al XVI-lea*, Editura Academiei, București, 1974.
- Gheție, Ion/ Mareș, Alexandru, *Originile scrisului în limba română*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985.
- Gheție, Ion/ Mareș, Alexandru, *Diaconul Coresi și izbânda scrisului în limba română*, Minerva, București, 1994.
- Gheție Ion/ Mareș, Alexandru, *De când se scrie românește*, Univers Enciclopedic, București, 2001.

- Gheție, Ion / Seche, Mircea, *Discuții despre limba română literară între anii 1830—1860*, în SILRL, I, p. 261—290, 1969.
- Graur, Alexandru, *Limba literară*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
- ***, *Gramatica limbii române (GALR) I Cuvântul*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, Editura Academiei Române, București, 2005.
- ***, *Gramatica limbii române (GALR) II Enunțul*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, Editura Academiei Române, București, 2006.
- Gruică, G., *Acordul în limba română*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981.
- Iordan, Iorgu, *Limba română contemporană*, Editura Ministerului Învățământului, București, 1956.
- Iordan, Iorgu, *Toponimia românească*, Editura Academiei Române, București, 1963.
- Iordan, Iorgu, *Limba literară. Studii și articole*, Scrisul Românesc, Craiova, 1977.
- Iordan, Iorgu, *Istoria limbii române (pe-nțelesul tuturor)*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
- Iorga, Nicolae, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea (1633-1821)*, vol. I, *Epoca lui Dimitrie Cantemir* — *Epoca lui Chesarie de Râmnic*, vol. II, *Epoca lui Petru Maior — Excursuri*. Ediție îngrijită de Barbu Theodorescu, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1969.
- Iorga, Nicolae, *Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a românilor*. Ediția a doua, revăzută și adăugită, vol. I, Editura Ministeriului de Culte, București, 1929.
- Iorga, Nicolae, *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Editura Ministerului de Instrucție, București, 1904.
- Istrate, Gavril, *Limba română literară. Studii și articole*, Minerva, București, 1970,
- Ivănescu, Gheorghe, *Probleme capitale ale vechii române literare*, Tipografia Alexandru A. Țerek. Extras din Buletinul Institutului de Filologie Română, vol. XI – XII (1944 – 1945), Iași, 1947.
- Ivănescu, Gheorghe, *Storia delle parlate popolari e storia delle lingue letterarie*, în “Philologica”, II, București, p. 1-25, 1972.
- Ivănescu, Gheorghe, *Istoria limbii române*, Editura Junimea, Iași, 1980.
- Ivănescu, Gheorghe, *Studii de istoria limbii române literare*. Ediție îngrijită și Postfață de Al. Andriescu, Junimea, Iași, 1989.
- Lobiuc, Ioan, *Contactele lingvistice ucraino-române (pe baza Atlasului lingvistic român și a tuturor celorlalte surse documentare)*, Editura Universității “Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2004.
- Mihăescu, H., *Influența grecească asupra limbii române pînă în secolul al XVI-lea*, Editura Academiei, București, 1966.
- Minuț, Ana-Maria, *Morfosintaxa verbului în limba română veche*, Editura Universității, Iași, 2002.
- Mitric, Olimpia, *Carte românească manuscrisă din Nordul Moldovei*. Prefață de Dan Horia Mazilu, Editura Atos, București, 1998.
- Moldovanu, Dragoș, *Miscellanea philologica*, în “Limba română”, XXXIII, p. 411-425, 1984.

Moldovanu, Dragoș, *Dimitrie Cantemir între umanism și baroc. Tipologia stilului cantemirian din perspective figurii dominante*, Editura Universității, Iași, 2002.

Morariu, Leca, *Morfologia verbului predicativ român. Partea a II-a: Flexiunea*, în „Codrul Cosminului”, II-III, 1925-1926, p. 301.

Munteanu Șt./ Țîra, V. D. *Istoria limbii române literare. Privire generală*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Didactică și pedagogică, București, 1983.

Munteanu, Eugen, *Cartea înțelepciunii lui Iisus Sirah*. Traducere din limba greacă, introducere, note și comentarii de Eugen Munteanu, în vol. Cristian Bădiliță et alii (coord.), *Septuaginta*, IV/II (cărțile sapiențiale), Colegiul Noua Europă/ Polirom, București/ Iași, p. 235-438, 2007.

Munteanu, Eugen, *Lexicologie biblică românească*, Humanitas, București, 2008.

Olteanu, Pandelescu (coord.), *Slava veche și slavona românească*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975.

Panaiteșcu, P. P., *Începuturile și biruința scrisului în limba română*, Editura Academiei, București, 1965.

Panaiteșcu, P. P., *Contribuții la istoria culturii românești*. Ediție îngrijită de Silvia Panaiteșcu. Prefață, note și bibliografie de Dan Zamfirescu, Editura Minerva, București, 1971.

Panaiteșcu, P. P., *Interpretări românești*, ediția a II-a. Postfață, note și comentarii de Ștefan S. Gorovei și Maria Magdalena Székely, Editura Enciclopedică, București, 1994.

Pavel, Eugen, *Arheologia textului*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2012.

Păcurariu, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, ediția a II-a, Editura Institutului Biblic și de Misiune, București, 1991.

Păcurariu, Mircea, *Biserica Ortodoxă Română – sprijinitorii a luptei altor popoare pentru libertatea și independența națională*, în BOR, an XCVII, 1979, nr.1-2, p.184-196.

Philippide, A., *Originea românilor. I-Ce spun izvoarele istorice*, Iași. II-Ce spun limbile română și albaneză, Tipografia „Viața. Românească”, Iași, 1923-1927.

Philippide, A., *Istoria limbii române*, Editura Polirom, Iași, 2011.

Pușcariu, Sextil, *Limba română. I, Privire generală*. Prefață de G. Istrate, note, bibliografie de Ilie Dan, Minerva, București, 1976.

Pușcariu, Sextil, *Istoria literaturii române. Epoca veche*. Ediție îngrijită de Magdalena Vulpe, Postfață de Dan C. Mihăilescu, Eminescu, București, 1987.

Roman, Alexandra, *Contribuții la problema unificării limbii române literare (în legătură cu edițiile românești din secolul al XVIII-lea ale Psaltirii)*, în LR, XXIII, nr. 1, p. 13-24, 1974.

Rosetti Alexandru/ Cazacu, Boris/ Onu Liviu, *Istoria limbii române literare, vol. I, De la origini pînă la începutul secolului al XIX-lea*. Ediția a doua, revăzută și adăugită, Editura Minerva, București, 1971.

Rosetti, Alexandru, *Istoria limbii române, I, De la origini pînă la începutul secolului al XVII-lea*. Ediție definitivă, Editura Academiei, București, 1986.

- Russo, D., *Studii istorice greco-române. Opere postume publicate supt îngrijirea lui Constantin C. Giurescu de Adriana Camariano și Nestor Camariano*, tom. I-II, Fundația pentru Literatură și Artă "Regele Carol II", București, 1939.
- Rusu, Valeriu (coord.), *Tratat de dialectologie românească*, Scrisul Românesc, Craiova, 1984.
- Saramandu, N, *Reluarea și anticiparea complementului indirect...*, SCL, XVII, 1996, nr. 4, p. 423- 433.
- Sofroni, V., *Preocupări de limbă în literatura română veche*, AUI, VII, p. 11-41, 1961.
- Ștefan, I., *Ecouri ale curentelor italianizant și latinist în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, SILRL, I, p. 309—334, 1969.
- Ștrempel, Gabriel, *Catalogul manuscriselor românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978.
- Șuteu, Flora, *Proiectele ortografice ale Societății Academice Române*, în LR, XV, nr. 5, 503—519, 1966.
- Șuteu, Flora, *Influența ortografiei asupra pronunțării literare românești*, Editura Academiei Române, București, 1978.
- Teodorescu, Mirela, *Normă și grai în scrierile Mitropolitului Varlaam*, în SLLF, III, p. 185—206, 1974.
- Urișescu, Dorin, *Variantele dialectale ale limbii române în perioada 1780-1880*, Note de lectură. "Fonetica". În Dacoromania (Cluj-Napoca), XIII, 2008, pp. 33-56.
- Urișescu, Dorin, *Fonologie, morfofonologie și structură morfemică/ "Phonology, Morphophonemics and Morphemic Structure"*, in Romanian /, Studii și Cercetări Lingvistice (Bucharest) XL, 5, pp. 451 - 458.
- Ursu, N. A., *Cu privire la "momentul 1750" în dezvoltarea limbii române literare*, în LR, XXXIV, nr. 6, p. 520—531, 1985.
- Ursu, N. A., *Contribuții la istoria literaturii române. Studii și note filologice*, Editura Cronica, Iași, 1997.
- Ursu, N. A., *Contribuții la istoria culturii românești. Studii și note filologice*, Editura Cronica, Iași, 2002.
- Ursu, N. A., *Contribuții la istoria culturii românești în secolul al XVII-lea. Studii filologice*, Editura Cronica, Iași, 2003.
- Ursu, N. A./ Ursu, Despina, *Împrumutul lexical în procesul modernizării limbii române literare (1760-1860)*, Editura Cronica, vol. I, Iași, 2004; vol. II, Iași, 2006.
- Ursu, N. A., Dimitrie Eustatiev Brașoveanul, *Gramatica Românească, 1757, Prima gramatică a limbii române*, Editura Științifică, București 1969.
- Vasiliu, Emanuel, *Fonologia istorică a dialectelor dacoromâne*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1968.
- Zamfir, Dana-Mihaela, *Morfologia verbului în dacoromâna veche (Secolele al XVI-lea — al XVII-lea)*, Editura Academiei Române, București, 2005.